

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינוך

עמוד 1 מתוך 4 עמודים
ירושלים, ט' בניסן תשע"ד
9 באפריל, 2014

הנדון: הודעה בדבר כוונה להתקשרות עם ספק יחיד - מכון הנריאטה סאלד לשנת 2014

משרד החינוך, באמצעות האגף הבכיר לבחינות מבקש להתקשר עם **מכון הנריאטה סאלד** בהיותו ספק יחיד בתחמומו לקבלת שירות של פיתוח, הכנה והפקה של שאלוני בחינות בגרות **במקצועות העיוניים והמדעיים**, תוך שילוב פיתוח של שאלונים יעודיים לתרליך קידום הרפורמה בבחינות הבגרות כפי שהוגדרה בחודשים האחרונים על ידי שר החינוך חה"כ הרב שי פירון.

1. **עלות ההתקשרות הצפויה לתקופה זו:** 13,078,766 ₪ היקף שנתי: 17,434,766 ₪
2. **תקופת ההתקשרות** 8 לאפריל 2014 ועד 31 לדצמבר 2014 המשרד שומר על זכותו להאריך ההתקשרות לתקופה של שנה הנוספת בהיקפים של 17,434,766 ₪.
3. **מספר ספק: 580052124**
4. **הכמויות המתוכננות למסגרת שנתית:** הכנת 318 שאלוני בחינות בגרות, בהתאמה לתכניות הלימודים במקצועות המדעיים והעיוניים במערכת החינוך העל יסודי, בהכנת מחוונים מותאמים בהדרכת המעריכים בהכנת ניתוח איכויות כל בחינות הבגרות במערכת לקראת התערבות ובמתן משוב סטטיסטי של מעריכים בפרספקטיבה של עשר שנים לאחור.
5. **הגוף המקצועי:** המרכז לבחינות בגרות שבמכון סאלד הוקם בשעתו ע"י ממשלת ישראל בהחלטת ממשלה ומספק שירותים למשרד החינוך במטרה ליצור איזון בין מטרת הבחינות כמכשיר המעריך ומודד את ידיעת תכנית הלימודים ובין שמירה על איכות פסיכומטרית גבוהה המוכרת על ידי האוניברסיטאות ומוסדות המאפשרת מתן משמעות לתעודת הבגרות ולציונים שבה. רכישת השירותים ממכון סאלד, נבעה בין השאר מן הצורך בשירותיו של גוף מחקרי, בעל תשתית ומסורת מחקרית אמינה ורבת שנים בתחומים נרחבים של מדעי החברה, וכן משום שקיים בו מרכז מידע היכול לספק תמיכה וידע שוטף בתהליך הכנת הבחינות. מכאן הכוונה של המשרד להתקשר בפטור ממכרז עם מכון סאלד לכתובת שאלוני בגרות **בנתיב העיוני**:
6. **רקע לתהליכים ונימוקים:**

6.1.1 משרד החינוך פיתח וביצע במשך שנות עבודה רבות את מערך בחינות הבגרות ובמקביל תהליכי עבודה איכותיים, המבטיחים למדינת ישראל מערכת בחינות הסמכה טובות ומקצועיות. מערכת הבחינות שפותחה מתבססת על תכניות הלימודים הרשמיות ובאמצעותה בוחנים את הישגי התלמידים בתכני תכניות הלימודים. מטבע הדברים, מערכת הבחינות הינה רגישה במיוחד, בוודאי עבור הנבחנים עצמם, שכן הבחינות קובעות משמעותית להמשך דרכם של בוגרי מערכת החינוך - לקבלה לעבודה, ללימודי המשך ובמקביל לדרישות מערכת ההשכלה הגבוהה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינות

עמוד 2 מתוך 4 עמודים

6.1.2 בחינות הברגרות בישראל מבוססות על תכניות הלימודים ובאמצעותן בוחנים את ידיעותיהם ושליטתם של התלמידים בתכנים. הבחינות חייבות להסתמך באופן מוחלט על תכניות הלימודים, ועל מטרות הלמידה וההוראה כפי שנקבעות ע"י ועדות המקצוע. כמו כן, מערך הבחינות נמצא מזמן לזמן בתהליך של שינוי, הן בשל שינויים ועדכונים בתוכניות הלימודים, והן בשל השינויים המתרחשים בתפיסה הרעיונית של המקצועות ובהרכב של בחינות הברגרות המיוצגים ע"י אגף הבחינות של משרד החינוך וכן בשל שינוי מדיניות ההבחנות מזמן לזמן.

6.1.3 **קריטיות התהליך:** מדובר בתהליך בעל חשיבות קריטית, רגיש מאד, עת קיימת חשיבות עליונה הן לשמירה על מקצועיותו והן על שמירת סודיות מוחלטת וחסינות בתהליך. אמנם ישנם גופים שונים אשר מכינים בחינות שהינן בעלות חשיבות וניסיון דומה כגון בחינות פסיכומטריות, אלא שלא ניתן להשוות בין סוגי הבחינות הללו שכן בחינות הברגרות הן בחינות מסוג "קריטריון", בניגוד, לבחינות הפסיכומטריות שהן בחינות מסוג "נורמה". ההבדל בין שני סוגי הבחינות הינו מהותי: בחינות מסוג "נורמה" הן בחינות סגורות יותר וכוללות פריטי השלמה, פריטי כן/לא ופריטי רב ברירה (תשובה נכונה אחת ועוד 3 מסיחים בד"כ), כמו בבחינה הפסיכומטרית אלה מיועדות לדירוג הנבחנים ע"פ שיטת "ליגה". בבחינות מסוג "קריטריון" הבחינה היא בחינה פתוחה למענה חופשי של הנבחנים, היא מבוססת על בניית פריטים פתוחים לתשובה ולמענה תכני והכולל מידע וידע לרבות עמדות והעמקה בו, אשר אמורים לשקף את למידת תכנית הלימודים המוצהרת והנלמדת. משכך, השוני בין שני סוגי הבחינות אינו מותיר מצב שניתן כלל להשוואה בין תהליך ההכנה של בחינות מסוג "נורמה" לבחינות מסוג "קריטריון". בחינות הברגרות לוקחות בחשבון מגוון שיקולים המבוססים על תכנית הלימודים והלמידה המתרחשת בבתי הספר, לכן התהליך הינו שונה בתכלית. מכאן שקיימת חשיבות להתקשרות עם גוף שהתמחה בעניין התהליך של הכנת בחינות הברגרות עד היום כאמור להלן.

6.1.4 למשרד החינוך ישנן התקשרויות במשך השנים עם גורם שהתמחה ומבצע בחינות בגרות בנתיב העיוני - מכון סאלד. גורם זה פועל בהתאם וכפוף להנחיות משרד החינוך במטרה ליצור איזון בין מטרת הבחינות כמכשיר המעריך ומודד את ידיעת תכנית הלימודים ובין שמירה על איכות פסיכומטרית גבוהה המוכרת על ידי האוניברסיטאות ומוסדות להשכלה גבוהה, המאפשרת מתן משמעות לתעודת הברגרות ולציונים שבה.

6.1.5 ההחלטה להתקשרות עם הגורם המבצע בחינות בנתיב העיוני נבעה בין השאר מן הצורך להקים גוף מחקרי, בעל יכולת לביצוע מחקרי שדה יישומי, תשתית ומסורת מחקרית אמינה ורבת שנים בתחומים נרחבים, וכן משום שקיים בגורם זה מרכז מידע היכול לספק תמיכה וידע שוטף בתהליך הכנת הבחינות.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינות

עמוד 3 מתוך 4 עמודים

7. הייחודיות של מכון סאלד נובעת ממספר דברים:

7.1 לגוף זה יש ניסיון מקצועי ייחודי, בתחומי - בחינות בגרות בנתיב העיוני, בתחומי המחקר החינוכי, פיתוח כלי הערכה ומדידה בחינוך וביישום בחינות הסמכה "קובעות גורל" מסוג High Stakes. בישראל בחינות הבגרות הינן בחינות מסוג קריטריון, המכוילות בתהליכים של התאמה לתכניות לימודים פתוחות, הכנת מחוונים ותיאום בין מעריכים (Alignment), אשר נצבר במשך שנים ארוכות בעבודת פיתוח יישום ושיפור שנערכה במשותף עם משרד החינוך. גורם זה פיתח מומחיות ייחודית ובמשך השנים הוכשר, הודרך וצמח בתוך מערכת החינוך ולמענה. זהו תהליך שהתרחש בהדרגה, תוך למידה והתנסות. לא ניתן להגיע לרמה המקצועית בתחומי המדידה והערכה בבחינות הבגרות שהינו מהלך ייחודי בישראל מבלי לעבור תהליך דומה. הגורם הנ"ל פיתח את כל היכולות והמיומנות בצד הידע הזה תוך צמיחה והטמעה שיטתית של כל התהליכים לאורך שנים, תוך שיתוף פעולה עם המשרד כאמור.

7.2 יעילות השירות - במהלך השנים האחרונות נעשתה בדיקה מחודשת של תמחור השאלונים וקביעת קריטריונים לתמחור בחתכים שונים - מהלך זה הוביל להתייעלות ואף הוזיל באופן משמעותי את מחירי השירות.

7.3 הסיכון ביציאה למכרז בנושא רגיש זה הוא אובדן הידע והניסיון, תוך העמדת תהליך הכנת שאלוני בחינות הבגרות במערך שנת הלימודים בספק, הינו גדול מדי בכדי שהמשרד יוכל להרשות לעצמו לקחתו, והוא גובר על כן על כדאיות היציאה למכרז במונחי עלות-תועלת.

7.4 מזמן לזמן משרד החינוך עומד בפני שינוי מהותי בתפיסת ההערכה והבחינות. שינוי זה אמור להשפיע על תהליכי הלמידה בבתי הספר ונדרשת מידה גדולה יותר של בקרה על התהליכים הנדרשים על הציונים אשר ידווחו על ידי בתי הספר. על מנת שמהלך כזה יצלח נדרש שיבוצע ע"י מי שהינו בעל ידע, מומחיות וניסיון, שחוה ומכיר לעומק את מערך ההבחנות בישראל.

7.5 היעדר חלופות - במהלך השנים נעשו מספר ניסיונות לאתר גופים מומחים נוספים בתחום פיתוח והכנת הבחינות. פורסם קול קורא לאיתור גופים נוספים בעלי מומחיות נדרשת, אלו לא נמצאו.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף בכיר בחינות

עמוד 4 מתוך 4 עמודים

7.6 מטבע הדברים בתחום בעל חשיבות ורגישות כה משמעותיים כל הליך מכרזי יחייב הכללת תנאי מוקדם של ניסיון בתחום בחינות הברות, שכן ניסיון אחר אינו דומה לניסיון הנדרש, והעדר הניסיון הנדרש בוודאי יגרום נזק למערכת. ניסיון כאמור יש רק לשני הגופים הנ"ל ולפיכך למעשה פרסום מכרז הינו מלאכותי.

7.7 אשר על כן, קיים גורם אחד, מומחה בתחומו, למקצועות העיוניים. זוהי מומחיות נלמדת – נרכשת שנצברה לאורך שנים רבות של ניסיון ועבודה בשטח ולכן הינו למעשה ספק יחיד בתחומו.

ככל שישנם גורמים נוספים הרואים עצמם מסוגלים לבצע את הפעילות האמורה לעיל, בתנאים הנדרשים במלואם. הם מוזמנים להגיש את הצעותיהם במענה לפנייה זו.